

Sygn. akt III KK 124/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 marca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Jolanta Grabowska

w sprawie skazanego **Z. K.**

skazanego z art. 207 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 16 marca 2020 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego,

na niekorzyść,

od wyroku Sądu Rejonowego w B.

z 15 marca 2018 r., sygn. akt IV K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w B. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Z. K. został oskarżony o to, że w okresie od stycznia 2013 r. do dnia 29 stycznia 2018 r. w B. przy ul. P., znęcał się fizycznie i psychicznie nad swoją

żoną K. K. poprzez wszczynanie awantur, ubliżanie, grożenie pozbawieniem życia oraz popychanie, bicie i duszenie, tj. o czyn z art. 207 § 1 k.k.

W dniu 15 marca 2018 r., w toku rozprawy głównej przed Sądem Rejonowym w B., przesłuchany w charakterze oskarżonego Z. K. przyznał się w swoich wyjaśnieniach do popełnienia zarzucanego mu czynu i jednocześnie złożył wniosek o dobrowolne poddanie się karze przez wymierzenie mu kary 9 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata, orzeczenie dozoru kuratora sądowego w okresie próby, zobowiązanie do poddania się terapii uzależnień w terminie 14 dni od uprawomocnienia się orzeczenia, zobowiązanie do powstrzymania się od nadużywania alkoholu, zobowiązanie do opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną na okres 3 lat, zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej przez okres 3 lat.

Na rozprawie obecny był prokurator oraz pokrzywdzona, którzy wyrazili zgodę na orzeczenie zaproponowanej kary. Sąd Rejonowy w B., uznając że okoliczności popełnienia przestępstwa nie budzą wątpliwości, zaś cele postępowania zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzenia rozprawy w całości, na podstawie art. 387 § 2 k.p.k. postanowił uwzględnić wniosek oskarżonego uznając za ujawnione (art. 387 § 4 k.p.k.) dowody zebrane w sprawie, a następnie wyrokiem z dnia 15 marca 2018 r., sygn. akt IV K (...), oskarżonego Z. K. uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w akcie oskarżenia i za to na podstawie art. 207 § 1 k.k. wymierzył mu karę 9 miesięcy pozbawienia wolności. W pkt 2 wyroku na podstawie art. 69 § 1 k.k. i art. 70 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 3 lat. W pkt 3 wyroku na podstawie art. 73 § 1 k.k. w okresie próby oddał oskarżonego pod dozór kuratora sądowego. Na podstawie art. 72 § 1 pkt 6 a k.k. zobowiązał oskarżonego do poddania się terapii

uzależnień w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku wydanego w sprawie (pkt 4 wyroku). Na podstawie art. 72 § 1 pkt 5 k.k. zobowiązał oskarżonego do powstrzymywania się od nadużywania alkoholu. W pkt 6 wyroku na podstawie art. 72 § 1 pkt 7b k.k. zobowiązał oskarżonego w okresie próby do opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną znajdującą się w B. przy ul. P.. Na podstawie art. 72 § 1 pkt 7a k.k. w okresie próby orzekł wobec oskarżonego zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej na odległość mniejszą niż 50 metrów. Nadto Sąd orzekł także w przedmiocie kosztów postępowania i zasądził koszty pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu.

Przedmiotowy wyrok nie został zaskarżony i uprawomocnił się w dniu 23 marca 2018 r. (k. 105 verte).

Kasację od wskazanego wyżej orzeczenia, wniósł – na podstawie art. 521 k.p.k., na niekorzyść skazanego – Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny. Zaskarżył on wyrok Sądu Rejonowego w B. w całości zarzucając „rażące i mające wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie art. 387 § 1, § 2 i § 3 k.p.k., polegające na:

- uwzględnieniu wniosku Z. K. o wydanie wyroku bez przeprowadzania postępowania dowodowego w sytuacji, gdy wniosek ten mimo, że postulował nałożenie na oskarżonego obowiązku opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną K. K., to nie określał sposobu kontaktu oskarżonego z pokrzywdzoną, co winno być obligatoryjnie określone w wypadku, gdy obowiązek przewidziany art. 72 § 1 pkt 7b k.k. zostaje nałożony na sprawcę przestępstwa popełnionego z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej, który to charakter posiadał przypisany oskarżonemu czyn z art. 207 § 1 k.k.;

- zaniechaniu określenia terminu, w jakim Z. K. ma zrealizować obowiązek wskazany w art. 72 § 1 pkt 7b k.k. mimo, że oskarżony wystąpił we

wniosku złożonym w trybie art. 387 § 1 k.p.k. o zobowiązanie go opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną na okres 3 lat, co skutkowało wydaniem wyroku z rażącą obrazą przepisów prawa materialnego – art. 72 § 1b k.k. i art. 74 § 1 k.k.”

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w B. i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona na niekorzyść skazanego Z. K. kasacja okazała się oczywiście zasadną, a to pozwoliło na jej uwzględnienie w całości na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Trafny jest zarzut rażącego naruszenia prawa, mającego przy tym istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, jak i sformułowany w oparciu o ten zarzut wniosek końcowy w nadzwyczajnym środku zaskarżenia.

Na wstępie podkreślić należy, że fakt złożenia przez oskarżonego wniosku w trybie art. 387 § 1 k.p.k., nie zwalnia sądu od obowiązku rozważenia, czy istnieją warunki do jego uwzględnienia. Złożony w tym trybie wniosek, mimo braku sprzeciwu ze strony prokuratora i pokrzywdzonego, nie wiąże sądu, gdyż ten może stwierdzić, że w sprawie nie zachodzą jednak przesłanki do skazania oskarżonego bez przeprowadzenia rozprawy. Może sąd uznać również, że wniosek winien ulec odpowiedniej korekcie i na podstawie art. 387 § 3 k.p.k. uzależnić jego uwzględnienie od dokonania wskazanej przez siebie zmiany. W przypadku braku zgody oskarżonego na proponowane przez sąd zmiany we wniosku, sprawa podlega rozpoznaniu w dalszym ciągu na zasadach ogólnych. Nie ulega wątpliwości, że obowiązkiem Sądu Rejonowego było zbadanie czy wniosek oskarżonego Z. K. czynił zadość przepisom prawa karnego materialnego. Przepis art. 387 k.p.k. jest instrumentem o charakterze proceduralnym, a zatem granice porozumienia wyznaczają odpowiednie reguły

określone w Kodeksie karnym, zaś oskarżony nie ma możliwości wynegocjowania takich warunków wymiaru kary bądź środków karnych, jakie nie są dopuszczalne *in concreto* w przepisach tego kodeksu.

Sąd Rejonowy, uwzględniając na rozprawie, na podstawie art. 387 § 2 k.p.k., wniosek o wydanie wyroku skazującego, zaakceptował m.in. nałożenie obowiązku opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną na okres 3 lat. Zaniechanie zatem określenia terminu, w jakim Z. K. ma zrealizować obowiązek opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną oznacza odstępnie przez Sąd od dokonanej oceny zasadności wniosku o dobrowolne poddanie się karze i stanowi rażące naruszenie art. 387 § 2 k.p.k. Treść tego przepisu nie daje bowiem sądowi możliwości wymierzenia kary oraz środków probacyjnych innych niż proponowane we wniosku o dobrowolne poddanie się odpowiedzialności karnej i jakie zostały zaakceptowane przez uprawnionych uczestników postępowania, a następnie stanowiły podstawę podjętej przez Sąd decyzji o wydaniu wyroku skazującego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego. Sąd wprawdzie nie jest związany podjętą w ten sposób decyzją, jednak zmiana jego zapatrywania na rozmiar zaakceptowanej kary czy środków probacyjnych lub karnych musi pociągać za sobą jednoczesną decyzję o odstąpieniu od postępowania w trybie określonym w art. 387 k.p.k.

Rację ma autor kasacji, że zaskarżony wyrok wydano również z oczywistą i rażącą obrazą art. 72 § 1 pkt 7 b k.k. i art. 74 k.k. Przepis ten obliguje sąd do tego, aby zobowiązując oskarżonego do opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym określić także czas wykonania tego obowiązku. Sąd Rejonowy, pomimo wyraźnego w tym względzie wniosku oskarżonego o orzeczenie przedmiotowego obowiązku na okres 3 lat, zaniechał określenia terminu, w jakim oskarżony ma zrealizować nakaz

opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną. Jak słusznie podniesiono w skardze kasacyjnej wskazanie Sądu orzekającego, że ów obowiązek ma zostać wykonany „w okresie próby” nie czyni zadość wymogom przepisów nakazujących określenie terminu wykonania obowiązku, o którym mowa w art. 74 § 1 k.k. Formuła ta może powodować wątpliwości interpretacyjne, a co istotne pozostaje sprzeczna z tym co zaproponował oskarżony wyraźnie wskazując, że wnosi o orzeczenie obowiązku opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną na okres 3 lat. Zaistniałe w sprawie uchybienie, stanowiące rażące naruszenie prawa karnego procesowego i materialnego, miało istotny wpływ na treść wydanego w stosunku do oskarżonego wyroku.

Ma także rację Prokurator Generalny we wniesionej skardze nadzwyczajnej, że uwzględnienie przez Sąd Rejonowy w B. wadliwego wniosku oskarżonego, bez wykorzystania przysługującego temu Sądowi uprawnienia do zainicjowania jego zmiany, stanowi rażące naruszenie przepisu prawa procesowego - art. 387 § 2 i § 3 k.p.k. W konsekwencji doprowadziło ono do wydania wyroku z niewątpliwym, kwalifikowanym naruszeniem prawa materialnego, tj. przepisu art. 72 § 1 pkt 7b k.k., poprzez określenie sposobu kontaktu oskarżonego z pokrzywdzoną i orzeczenie w pkt 7 wyroku zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej na odległość mniejszą niż 50 metrów - w sytuacji, gdy złożony przez oskarżonego wniosek w trybie art. 387 § 1 k.p.k. mimo, że postulował nałożenie na oskarżonego obowiązku opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną, nie określał sposobu kontaktu oskarżonego z pokrzywdzoną.

W tej sytuacji, z uwagi na stwierdzone rażące naruszenia prawa, Sąd Najwyższy uchylił w całości zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w B. do ponownego rozpoznania.

Obowiązkiem sądu rozpoznającego ponownie sprawę będzie baczenie by, w sytuacji, gdy oskarżony podtrzyma dotychczasowy wniosek złożony w trybie art. 387 § 1 k.p.k. lub złoży nowy, wniosek taki w pełni odpowiadał przepisom prawa karnego materialnego, w tym w zakresie właściwego zastosowania dyspozycji art. 72 § 1 pkt 7a i 7b k.k. (o ile prokurator i pokrzywdzona nie sprzeciwią się wnioskowi). Jeśli nie dojdzie do określonych uzgodnień, względnie sąd poweźmie wątpliwości co do możliwości uwzględnienia wniosku, rozpozna sprawę na zasadach ogólnych.

Kierując się powyższym Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.